



# Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

## Stafnotitie over ICT-investeringen door de overheid

### Inleiding

De commissie voor Digitale Zaken (DiZa) wil haar kennispositie versterken op het gebied van ICT-investeringen door de overheid en heeft daarom dit thema op haar kennisagenda staan. Hierbij heeft zij de volgende kennisvragen geformuleerd:

- Welke uitgaven en/of verplichtingen in de rijksbegrotingshoofdstukken hebben betrekking op beleid dat past binnen de taakafbakening van de commissie DiZa, waaronder investeringen en subsidies in digitale technologieën?
- Welke uitgaven en/of verplichtingen zijn door de rijksoverheid gedaan op het gebied van ICT, zoals subsidies, onderhoud en investeringen?

Om inzicht te krijgen in de voor de commissie DiZa relevante uitgaven van het rijk is besloten om de staf een inventarisatie te laten uitvoeren op basis van de departementale begrotingen en jaarverslagen en het rijks ICT-dashboard. Hierbij is gekeken naar de uitgaven en/of verplichtingen die betrekking hebben op beleid dat past binnen de taakafbakening van de commissie DiZa (waaronder investeringen en subsidies in digitale technologieën) *en* op het gebied van ICT (zoals subsidies, onderhoud en investeringen).

In deze notitie schetst de staf de uitkomsten van deze inventarisatie.

### **1 Relevante begrotingsartikelen voor taakafbakening commissie DiZa**

De commissie DiZa heeft in haar [taakafbakening](#) besloten het voortouw te nemen bij commissieoverstijgende digitaliseringsvraagstukken en heeft hiervoor zes thema's bepaald:

1. Opkomende en toekomstige technologieën;
2. Digitaal burgerschap en democratie;
3. Digitale grondrechten en data-ethiek;
4. Digitale infrastructuur en economie;
5. Online veiligheid en cybersecurity;
6. Digitaliserende overheid.

De staf heeft alle begrotingshoofdstukken doorgenomen met de vraag welke begrotingsartikelen relevant zijn voor deze commissieoverstijgende thema's. Dit heeft geleid tot het volgende overzicht met begrotingsartikelen (in bijlage 1 is een uitgebreide versie te vinden met meer toelichting).

Begroting	Begrotingsartikel	Thema DiZa
<b>BiZa</b>	Artikel 1 Openbaar bestuur en democratie <ul style="list-style-type: none"> <li>Artikel 1.2 Democratie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Digitaal burgerschap en democratie</li> </ul>
<b>BiZa</b>	Artikel 6 Overheidsdienstverlening en informatiesamenleving <ul style="list-style-type: none"> <li>Artikel 6.2 Overheidsdienstverlening, informatiebeleid en informatiesamenleving</li> <li>Artikel 6.5 Identiteitsstelsel</li> <li>Artikel 6.6 Investeringspost digitale overheid</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Opkomende en toekomstige technologieën</li> <li>Digitaal burgerschap en democratie</li> <li>Digitale grondrechten en democratie</li> <li>Online veiligheid en cybersecurity</li> <li>Digitaliserende overheid</li> </ul>
<b>BiZa</b>	Artikel 7 Werkgevers- en bedrijfsvoeringsbeleid <ul style="list-style-type: none"> <li>Artikel 7.1 Werkgevers- en bedrijfsvoeringsbeleid</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Digitaliserende overheid</li> </ul>
<b>EZK</b>	Artikel 1 Goed functionerende economie en markten	<ul style="list-style-type: none"> <li>Opkomende en toekomstige technologieën</li> <li>Digitaal burgerschap en democratie</li> <li>Digitale infrastructuur en economie</li> <li>Online veiligheid en cybersecurity</li> </ul>
<b>EZK</b>	Artikel 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaartsgroei	<ul style="list-style-type: none"> <li>Digitaal burgerschap en democratie</li> <li>Digitale infrastructuur en economie</li> </ul>
<b>EZK</b>	Artikel 3 Toekomstfonds	<ul style="list-style-type: none"> <li>Digitaal burgerschap en democratie</li> <li>Digitale infrastructuur en economie</li> </ul>
<b>J&amp;V</b>	Artikel 32 Rechtspleging en rechtsbijstand <ul style="list-style-type: none"> <li>Artikel 32.3 Optimale randvoorwaarden voor een doelmatig en doeltreffend rechtsbestel</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Digitale grondrechten en data-ethiek</li> </ul>
<b>J&amp;V</b>	Artikel 36 Contraterrorisme en nationaal veiligheidsbeleid	<ul style="list-style-type: none"> <li>Online veiligheid en cybersecurity</li> </ul>
<b>Nationaal Groeifonds (EZK/FIN)</b>	Kennisontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> <li>Digitaal burgerschap en democratie</li> </ul>
<b>Nationaal Groeifonds (EZK/FIN)</b>	Onderzoek, ontwikkeling en innovatie	<ul style="list-style-type: none"> <li>Opkomende en toekomstige technologieën</li> </ul>

De relevante begrotingsartikelen komen uit de departementale begrotingen van Binnenlandse Zaken (BiZa), Economische Zaken en Klimaat (EZK), Justitie en

Veiligheid (J&V) en het Nationaal Groeifonds. Dit sluit aan bij de coördinerende rollen die de bewindspersonen op die departementen vervullen voor digitalisering.

De rijksbegrotingen kennen artikelen die gericht zijn op specifiek beleid met bijbehorende uitgaven, maar ook artikelen gericht op breed geformuleerd beleid met bijbehorende uitgaven. De voor de commissie DiZa relevante digitaliseringsthema's zijn vaak onderdeel van (ruim geformuleerde) artikelen. Zo valt cybersecurity bijvoorbeeld onder het begrotingsartikel Contraterrorisme en nationaal veiligheidsbeleid van het ministerie van J&V. Daarnaast is het niet altijd mogelijk het digitaliseringsthema scherp te onderscheiden in het beleid, omdat het onderdeel uitmaakt van een bredere aanpak of te impliciet blijft, zie bijvoorbeeld artikel 2 van EZK. Hierdoor is ook vaak niet duidelijk hoeveel uitgaven aan een dergelijk artikel precies gemoeid zijn met het digitaliseringsthema. Dat wordt meestal niet uitgesplitst. Duidelijk herkenbare uitgaven aan een digitaliseringsthema zijn opgenomen in bijlage 1, maar ook daar blijft de vraag of alle uitgaven in beeld zijn.

Inmiddels is het voortouw van diverse onderwerpen/stukken/dossiers overgedragen vanuit andere commissies aan de commissie DiZa. Naast de commissies BiZa, EZK en J&V zijn er enkele stukken overgedragen vanuit de commissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en zijn onderwerpen vanuit de commissie Financiën overgedragen zonder stukken. Voor het beleidsterrein van Financiën zijn daardoor begrotingsartikel 1 Belastingen en begrotingsartikel 9 Douane relevant. Daarnaast kunnen nog steeds thema's/onderwerpen/dossiers vanuit de vakcommissies worden overgedragen, waardoor dit overzicht aan verandering onderhevig kan zijn.

Tenslotte is nog de aangenomen [motie van het lid Wörsdörfer](#) (25 september 2018) relevant, over de beschikbare middelen specifiek voor de digitale economie. Het kabinet geeft uitvoering aan deze motie door als bijlage bij de rapportages over de voortgang van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie een financieel overzicht op hoofdlijnen te sturen over de middelen die het Rijk beschikbaar heeft voor de digitale economie. In de [Nederlandse digitaliseringsstrategie 2021](#) is in deze bijlage te lezen dat "de middelen die beschikbaar zijn voor de digitale economie vooral beschikbaar zijn via generieke instrumenten, naast enkele specifieke investeringen. Ook is onlangs bekendgemaakt dat het Nationaal Groeifonds een impuls aan de digitale transitie zal geven."

## 2 Rijksuitgaven aan ICT

### 2.1 ICT-uitgaven rijksoverheid in 2020

Het kabinet publiceert niet alleen de tekstbestanden van de departementale begrotingen en jaarverslagen op de overheidswebsite [Rijksfinancien.nl](https://rijksfinancien.nl), maar ook open databestanden. Het gaat onder meer om datasets met de budgettaire tabellen, financiële instrumenten en subsidies. Er bestaat ook een dataset met daarin een overzicht van alle [ICT-uitgaven van de rijksoverheid in de periode 2015-2020](#). In dit overzicht is per begroting(shoofdstuk) te zien hoeveel uitgaven gedaan zijn in een jaar aan ICT. De uitgaven aan ICT hebben onder meer de volgende omschrijvingen die op de website niet zijn [toegelicht](#):

- Aanschaf hardware of software;
- Inhuur;
- Aan externe partij uitbestede ICT-dienstverlening;
- Spraak en dataverbindingen;
- Onderhoud en exploitatie.

Op basis van het overzicht is onderstaande tabel gemaakt met de uitgaven aan ICT per ministerie in 2020.

Ministerie	ICT uitgaven in 2020 (x € 1000)
<b>AZ (III)</b>	€ 16.807
<b>BuZa (V)</b>	€ 54.751
<b>J&amp;V (VI)</b>	€ 364.660
<b>BiZa (VII)</b>	€ 477.445
<b>OCW (VIII)</b>	€ 121.823
<b>Financiën (IX)</b>	€ 514.627
<b>Defensie (X)</b>	€ 853.096
<b>I&amp;W (XII)</b>	€ 240.119
<b>EZK (XIII)</b>	€ 210.839
<b>LNV (XIV)</b>	€ 68.838
<b>SZW (XV)</b>	€ 30.103
<b>VWS (XVI)</b>	€ 72.555
<b>Totaal</b>	<b>€ 3.025.663</b>

Volgend jaar zal na het verschijnen van de departementale jaarverslagen over 2021 waarschijnlijk dit overzicht geactualiseerd worden, waardoor ook de gerealiseerde ICT-uitgaven voor 2021 bekend zijn.

### ICT-uitgaven aan externe inhuur en personeel in 2020

De [Jaarrapportage bedrijfsvoering Rijk](#) over 2020 biedt inzicht in hoeveel van bovenstaande ICT-uitgaven in 2020 betrekking hebben op uitgaven aan externe inhuur

en personeel voor 'adviesing opdrachtgevers automatisering'. In onderstaande tabel zijn deze cijfers overgenomen.

Ministerie	Uitgaven in 2020 (x € 1.000)
<b>AZ (III)</b>	€ 3.377
<b>BuZa (V)</b>	€ 54
<b>JenV (VI)</b>	€ 166.861
<b>BiZa (VII)</b>	€ 102.228
<b>OCW (VIII)</b>	€ 41.985
<b>Financiën (IX)</b>	€ 194.001
<b>Defensie (X)</b>	€ 160.432
<b>IenW (XII)</b>	€ 16.719
<b>EZK (XIII)</b>	€ 115.868
<b>LNV (XIV)</b>	€ 13.948
<b>SZW (XV)</b>	€ 4.577
<b>VWS (XVI)</b>	€ 41.742
<b>Totaal</b>	<b>€ 861.792</b>

## 2.2 Lopende ICT-projecten bij het rijk

Het kabinet houdt op de website [Rijks ICT Dashboard](#) bij welke ICT projecten bij het rijk lopen. Dit overzicht verschijnt ook jaarlijks in een bijlage van de [Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk](#). Het dashboard valt onder de verantwoordelijkheid van de minister van BZK.

Op het dashboard zijn alle projecten van de rijksoverheid opgenomen met een ICT-component van tenminste € 5 miljoen over de gehele looptijd van het project. Het overzicht geeft meer informatie over ICT uitgaven aan ICT-projecten, dan bijvoorbeeld de afzonderlijke departementale begrotingen. In de beschrijving van de afzonderlijke projecten wordt ingegaan op de verwachte kosten voor beheer en onderhoud. De meeste ICT-projecten zijn ook niet een op een terug te vinden in de begrotingen. Alle in 2021 lopende of af te ronden projecten zijn ingedeeld naar ministerie overgenomen in bijlage 2. Momenteel zijn 115 ICT-projecten in de uitvoeringsfase. Hiermee is ruim € 5,7 miljard gemoeid.

## Bijlage 1 Begrotingsartikelen passend in taakafbakening

Begroting	Begrotingsartikel	Verantwoordelijkheid minister	Toelichting/ onderwerpen	Gerelateerd budget (begroting 2021)	Thema DiZa
<b>BZK</b>	Art. 1 Openbaar bestuur en democratie  Art. 1.2 Democratie	<ul style="list-style-type: none"> <li>Het Ministerie van BZK zet zich als coördinerend ministerie voor de aanpak van desinformatie in op het vergroten van de weerbaarheid van de samenleving tegen de impact van desinformatie, door onder meer de bevordering van transparantie door online platforms en het vergroten van het inzicht in de aard van de dreiging</li> </ul>	Desinformatie	Art. 1.2 heeft totaal € 56.829.000 aan verplichtingen en uitgaven.  <b>Onduidelijk hoeveel hiervan besteed wordt aan desinformatie.</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Digitaal burgerschap en democratie</li> </ul>
<b>BZK</b>	Art. 6 Overheidsdienstverlening en informatiesamenleving  Art. 6.2 Overheidsdienstverlening, informatiebeleid en informatiesamenleving  Art. 6.5 Identiteitsstelsel  Art. 6.6 Investeringspost digitale overheid	<ul style="list-style-type: none"> <li>De Minister van BZK stimuleert het gebruik van nieuwe digitale technologieën voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken, waarbij de markt ook nadrukkelijk uitgedaagd wordt om mee te denken over antwoorden op maatschappelijke vragen.</li> <li>De Minister van BZK zorgt voor maatregelen die burgers rechten geven en beschermen tegen ongewenste aspecten van digitalisering. De Minister van BZK pakt de rol om voortdurend de beleidsagenda op het terrein van de informatiesamenleving en overheid te herijken aan de eisen van de tijd.</li> <li>De Minister van BZK is stelselverantwoordelijk voor de inrichting en governance van de digitale overheid, waaronder de digitale basisinfrastructuur die deze mogelijk maakt.</li> <li>De Minister van BZK heeft een kaderstellende rol op het gebied van de digitale overheid. Kaderstellen gebeurt in de vorm van wetgeving, standaarden, architectuurkaders en richtlijnen rekening houdend met Europese ontwikkelingen en verplichtingen.</li> <li>De Minister van BZK heeft een coördinerende rol met betrekking tot alle officiële publicaties van de overheid.</li> <li>De Minister van BZK is verantwoordelijk voor de inrichting, beschikbaarstelling, instandhouding, werking, beveiliging en betrouwbaarheid van generieke voorzieningen voor elektronisch berichtenverkeer en informatieverschaffing, alsmede voor de voorzieningen voor het inloggen bij overheidsdienstverleners (authenticatie) en registratie van machtigingen in het burgerservicenummer (BSN)-domein</li> <li>De Minister van BZK is verantwoordelijk voor het beleid rondom het vaststellen van de identiteit alsmede de verstrekking van reisdocumenten op basis daarvan. Ook is de Minister van BZK verantwoordelijk voor de vastlegging van persoons- en adresgegevens in de Basisregistratie Personen (BRP). In dat kader houdt de Minister van BZK toezicht op de uitvoering van de Paspoortwet, monitort de uitvoering van de Wet BRP en ondersteunt de gemeenten die primair verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van deze wetten. De Minister van BZK faciliteert hiermee het juiste gebruik van persoons- en adresgegevens door andere overheidsinstanties. Het tegengaan van fraude met, en het corrigeren van fouten van, persoons- en adresgegevens en reisdocumenten vormt hiervan een integraal onderdeel.</li> </ul>	<p>Dit artikel bevat onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Programma Digitale Inclusie</li> <li>Programma NL DIGIbeter, agenda digitale overheid</li> <li>De ontwikkeling van beleid om kansen van digitale technologie te benutten en risico's voor publieke waarden en grondrechten te benoemen.</li> <li>De belangrijkste elementen van het huidige identiteitsstelsel (artikel 6.5) zijn de BRP en het stelsel van paspoorten en identiteitskaarten. Het Ministerie van BZK werkt daarnaast aan de ontwikkeling van een digitale identiteit.</li> </ul>	<p>Art. 6 heeft totaal € 170.330.000 aan verplichtingen en uitgaven.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Art. 6.2 € 77.798.000</li> <li>Art. 6.5 € 35.432.000</li> <li>Art. 6.6 € 57.100.000</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Opkomende en toekomstige technologieën</li> <li>Digitaal burgerschap en democratie</li> <li>Digitale grondrechten en democratie</li> <li>Online veiligheid en cybersecurity</li> <li>Digitaliserende overheid</li> </ul>
<b>BZK</b>	Art. 7 Werkgevers- en bedrijfsvoeringsbeleid  Art. 7.1 Werkgevers- en	<ul style="list-style-type: none"> <li>De Minister van BZK kan op het gebied van ICT samenhangende kaders opstellen voor de informatiesystemen van de Rijksdienst, in samenwerking met de andere ministeries. Zij kan, na interdepartementaal overleg, kaders vastleggen voor het aanwijzen van werkzaamheden die voor alle of een daarbij aangegeven deel van de ministeries zullen</li> </ul>	<p>Dit artikel bevat onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Strategische I-agenda Rijksdienst (maatregelen die de informatievoorziening, ICT en informatiebeveiliging</li> </ul>	Art. 7.1 Werkgevers- en bedrijfsvoeringsbeleid bevat € 26.355.000 aan uitgaven aan subsidies, opdrachten en bijdragen.	<ul style="list-style-type: none"> <li>Digitaliserende overheid</li> </ul>

	bedrijfsvoeringsbel eid	<p>worden uitgevoerd, voor verplicht gebruik van bepaalde voorzieningen en voor de wijze waarop gegevens over informatiesystemen wordt verstrekt. De benoeming en het ontslag van CIO's kan alleen plaatsvinden na overleg met de Minister van BZK.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>De Minister van BZK regisseert de versterking van de kennis en kunde over digitalisering bij het Rijk, onder andere via het programma Versterking HR-ICT Rijksdienst.</li> <li>Tenslotte houdt de Minister van BZK toezicht op de integrale beveiliging en veiligheid van de Rijksdienst.</li> <li>De Minister van BZK voorziet in een aantal generieke ICT-voorzieningen voor de Rijksdienst, ter bevordering van eenheid, kwaliteit en efficiëntie van de bedrijfsvoering en van samenwerking tussen rijksambtenaren. Daarnaast werkt zij aan versterking van de kennis en kunde over digitalisering bij het Rijk, onder andere via het programma Rijksacademie voor Digitalisering en Informatisering Overheid (RADIO).</li> <li>De Minister van BZK draagt zorg voor de samenwerking op het gebied van integrale beveiliging en veiligheid over departementale grenzen heen.</li> </ul>	<p>bij het Rijk en de sturing moeten verbeteren)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Data Agenda Overheid</li> <li>CIO-stelsel Rijksdienst en kwaliteitskader IV-plannen</li> <li>Rijk ICT-dashboard</li> </ul>	<p><b>Onduidelijk is welk deel betrekking heeft op digitalisering.</b></p>	
<b>J&amp;V</b>	<p>Art. 32 Rechtspleging en rechtsbijstand</p> <p>Art. 32.3 Optimale randvoorwaarden voor een doelmatig en doeltreffend rechtsbestel</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>De minister voor Rechtsbescherming is stelselverantwoordelijk voor een goed en toegankelijk rechtsbestel en schept de optimale voorwaarden voor het in stand houden en verbeteren ervan.</li> </ul>	<p>De minister verstrekt een bijdrage aan de Autoriteit Persoonsgegevens.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Autoriteit Persoonsgegevens € 18.525.000</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Digitale grondrechten en data-ethiek</li> </ul>
<b>J&amp;V</b>	<p>Art. 36 Contraterrorisme en nationaal veiligheidsbeleid</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>De minister van J&amp;V heeft een regiefunctie op het gebied van cybersecurity. Onder zijn verantwoordelijkheid valt ook het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) dat onderdeel is van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV).</li> </ul>	<p>Het kabinet heeft in 2018 de Nederlandse Cybersecurity Agenda (NCSA) opgesteld met daarbinnen zeven kabinetsbrede ambities op dat gebied. Bij het regeerakkoord Rutte III zijn aanvullende middelen voor cybersecurity vrijgekomen, die oplopen tot € 95 miljoen structureel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Nederlandse Cybersecurity Agenda € 95.000.000</li> <li>Opdracht aan NCSC € 8.735.000</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Online veiligheid en cybersecurity</li> </ul>
<b>EZK</b>	<p>Art. 1 Goed functionerende economie en markten</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>De Staatssecretaris van EZK is op grond van de Telecommunicatiewet verantwoordelijk voor het stellen van regels voor vaste en mobiele communicatienetwerken.</li> <li>De Staatssecretaris van EZK ziet het als taak eventuele belemmeringen voor het goed functioneren van markten te verminderen of weg te nemen en innovatie te stimuleren.</li> <li>De Staatssecretaris van EZK is samen met bewindspersonen van J&amp;V en BZK verantwoordelijk voor de coördinatie van de Nederlandse Digitaliseringstrategie (2018; update 2019; update 2020). Dat is een kabinetsbrede agenda om de maatschappelijke en economische kansen van digitalisering te benutten en het fundament van de digitale transitie te versterken, waaronder digitale vaardigheden, cybersecurity, privacy, concurrentie en innovatie.</li> </ul> <p>Hieruit vloeien onder meer de volgende verantwoordelijkheden voort:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Het financieren van een deel van de exploitatie van het Agentschap Telecom en het verrichten van uitgaven voor opdrachten inzake beleidsvoorbereiding en evaluaties voor frequentiebeleid en veiligheid</li> <li>Het bijdragen aan een vrij, veilig en open internet door het financieren van een aantal (internationale) organisaties op het terrein</li> </ul>	<p>Dit artikel bevat onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Nederlandse digitaliseringsstrategie</li> <li>Een sterke basis voor Artificiële Intelligentie (AI) onderzoek en innovatie</li> <li>Onderwijscurriculum up-to-date</li> <li>Voldoende ICT-professionals</li> <li>Een florerende data-economie</li> <li>Digitale infrastructuur van wereldklasse (connectiviteit)</li> <li>Implementatie nieuw Europees telecomkader</li> <li>Een veilige digitale samenleving</li> <li>Bescherming van en regie op Persoonsgegevens</li> <li>Mededinging en digitalisering</li> <li>EU-cofinanciering Digital Europe</li> </ul>	<p>Art. 1 heeft totaal € 280.737.000 aan verplichtingen en € 239.028.000 aan uitgaven. <b>Echter, vanuit de meeste uitgaven hebben niet specifiek betrekking op digitalisering.</b></p> <p>De volgende uitgaven lijken wel relevant:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Subsidiemaatregel telecom Caribisch Nederland (Corona) € 3.000.000</li> <li>Subsidie EU-cofinanciering Digital Europe € 5.000.000</li> <li>Opdrachten € 24.964.000</li> <li>Bijdragen Agentschap Telecom € 25.883.000</li> <li>Bijdrage ACM € 761.000</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Opkomende en toekomstige technologieën</li> <li>Digitaal burgerschap en democratie</li> <li>Digitale infrastructuur en economie</li> <li>Online veiligheid en cybersecurity</li> </ul>

		<p>van Internet Governance, waaronder het IGF.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Het tegengaan van mededingingsbeperkende gedragingen met generiek mededingingsbeleid, zoals opgenomen in de Mededingingswet.</li> <li>• Het inzetten op het realiseren van hoogwaardige en innovatieve breedbandige mobiele communicatie en omroep-toepassingen door verruiming van gebruiksmogelijkheden van het spectrum en door de uitgifte van frequentieruimte.</li> <li>• Het bevorderen van goed functionerende markten door het scheppen van randvoorwaarden via wet- en regelgeving.</li> <li>• Het bevorderen van innovatie en digitalisering in economische sectoren en maatschappelijke domeinen, door coördinatie van de Nederlandse Digitaliseringsstrategie.</li> <li>• Het moderniseren van de telecommunicatieregelgeving om deze te kunnen laten meegroeien met de ontwikkelingen in de markt en de behoeftes in de samenleving.</li> </ul>			
<b>EZK</b>	Art. 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaartsgroei	<ul style="list-style-type: none"> <li>• De minister van EZK stimuleert een goed functionerend en maatschappelijk verantwoord bedrijfsleven door onder meer het versnellen van de toepassing van digitalisering door het MKB via de programma's 'versnelling digitalisering MKB', 'smart industry', de 'retailagenda' en het identificeren en helpen opschalen van (regionale of sectorale) best practices op het gebied van digitalisering.</li> </ul>	<p>Dit artikel bevat onder meer:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Programma 'versnelling digitalisering MKB'</li> <li>• Programma 'smart industry'</li> <li>• De 'retailagenda'</li> <li>• Het identificeren en helpen opschalen van (regionale of sectorale) best practices op het gebied van digitalisering</li> </ul>	<p>Art. 2 heeft totaal € 3.944.399.000 aan verplichtingen en € 2.950.996.000 aan uitgaven. <b>Echter, slechts een klein deel heeft betrekking op digitalisering, maar hoeveel precies is onduidelijk.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Subsidie bevorderen ondernemerschap (voor onder meer Versnelling digitalisering MKB) van totaal € 18.090.000</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Digitaal burgerschap en democratie</li> <li>• Digitale infrastructuur en economie</li> </ul>
<b>EZK</b>	Art. 3 Toekomstfonds	<ul style="list-style-type: none"> <li>• De Minister van EZK is rijksbreed verantwoordelijk voor versterking van het innovatievermogen, in het bijzonder gericht op het bedrijfsleven en verantwoordelijk voor het scheppen van randvoorwaarden voor een excellent ondernemingsklimaat.</li> <li>• De Minister van EZK en de bewindslieden van OCW coördineren en borgen de publieke kennisinfrastructuur voor toegepast en fundamenteel onderzoek.</li> </ul>	<p>Er zijn leningen, subsidies en investeringen in innovatie, maar onduidelijk is welke raken aan digitalisering.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Implementatie-agenda Smart Industry 2018-2021 € 3.500.000</li> <li>• Subsidie Smart Industry € 183.000</li> </ul> <p>De subsidie betreft de uitfinanciering van het leningendeel van de regeling 'Smart Industry Fieldlabs' die in 2017 is gepubliceerd en eenmalig is opengesteld. De regeling heeft als doel om de digitalisering van de industrie te versnellen door de slimme inzet van nieuwe productietechnologieën (bijvoorbeeld 3D printers, robots, drones en sensoren) in combinatie met ICT. De verstrekte subsidie bestaat voor tweederde uit een renteloze lening.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Digitaal burgerschap en democratie</li> <li>• Digitale infrastructuur en economie</li> </ul>
<b>Nationaal Groeifonds (EZK/FIN)</b>	Kennisonwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Versterking Infrastructuur Leven Lang Ontwikkelen</li> <li>• Transitie naar innovatief en toekomstbestendig onderwijs</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dit project stelt voor om te investeren in onder meer in het personaliseren van een digitaal scholingsoverzicht en een proef met ontwikkeladviezen voor praktisch opgeleide</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Een voorwaardelijke toekenning van € 45.000.000 voor het digitaal scholingsoverzicht en een reservering van € 45.000.000</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Digitaal burgerschap en democratie</li> </ul>



			<p>mensen. Het doel is om bij te dragen aan het vergroten en actueel houden van kennis en vaardigheden voor betere kansen op de arbeidsmarkt.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Dit project stelt voor te investeren in digitale leer- en hulpmiddelen en ICT om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen. Bijvoorbeeld in een Nationaal Onderwijslab waar prototypes ontwikkeld worden voor verdere opschaling.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• voor de pilot ontwikkeladviezen. Het gaat om € 80.000.000 voorwaardelijk toekenning voor het Nationaal Onderwijslab en € 63.000.000 aan reserveringen voor het opschalen van kansrijke prototypes.</li> </ul>	
<b>Nationaal Groeifonds (EZK/FIN)</b>	Onderzoek, ontwikkeling en innovatie	<ul style="list-style-type: none"> <li>• AiNed</li> <li>• QuantumDeltaNL</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Een investeringsprogramma om de mogelijkheden van kunstmatige intelligentie te benutten voor de Nederlandse economie en samenleving.</li> <li>• Het project richt zich op het versterken van Nederlandse quantumsector. Deze technologie kan van grote betekenis zijn voor vergroting van de rekenkracht. Zo kunnen mogelijk communicatie en netwerken tot stand gebracht worden die vele malen veiliger zijn dan de huidige middelen.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Een toekenning van € 44.000.000, een voorwaardelijke toekenning van € 44.000.000 en een reservering van € 188.000.000.</li> <li>• Een toekenning van € 54.000.000, een voorwaardelijke toekenning van € 228.000.000, en een reservering van € 333.000.000.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Opkomende en toekomstige technologieën</li> </ul>

## Bijlage 2 Lopende ICT-projecten bij het rijk

Min.	Project	Status	Startdatum	Verwachte einddatum	Verwachte totale kosten (x € 1.000)	Uitgaven t/m 2021 (x € 1.000)
<b>AZ</b>	AZNext	In uitvoering	1-1-2020	31-12-2024	€ 27.390	€ 4.830
<b>BZ</b>	Eidos	In uitvoering	19-9-2018	1-7-2022	€ 26.600	€ 16.000
<b>BZK</b>	Digitaal stelsel omgevingswet (DSO)	In uitvoering	18-1-2017	30-6-2021	€ 142.000	€ 134.100
<b>BZK</b>	Impuls eID (voorheen: Idensys)	In uitvoering	1-1-2014	31-12-2022	€ 59.850	€ 57.710
<b>BZK</b>	Basisregistratie Ondergrond (BRO)	In uitvoering	1-1-2016	31-1-2021	€ 52.300	€ 45.160
<b>BZK</b>	Programma Verbeteren Reisdocumenten Stelsel (VRS)	In uitvoering	1-4-2019	1-7-2024	€ 46.100	€ 7.050
<b>BZK</b>	HARP	In uitvoering	16-7-2015	28-2-2021	€ 45.500	€ 39.400
<b>BZK</b>	Transitie SSC-ICT	In uitvoering	1-1-2020	31-12-2022	€ 35.040	€ 10.050
<b>BZK</b>	Federatief Berichten Stelsel (FBS)	In uitvoering	1-1-2019	31-12-2022	€ 30.530	€ 9.000
<b>BZK</b>	SAMEN	In uitvoering	1-1-2019	31-12-2022	€ 28.000	€ 8.050
<b>BZK</b>	GCMK	In uitvoering	1-6-2019	30-9-2022	€ 21.900	€ 0
<b>BZK</b>	4V	In uitvoering	9-10-2018	31-5-2021	€ 19.180	€ 15.500
<b>BZK</b>	Programma Machtigen	In uitvoering	1-10-2018	30-4-2021	€ 16.800	€ 12.000
<b>BZK</b>	BKG	In uitvoering	2-9-2019	31-12-2021	€ 13.500	€ 7.000
<b>BZK</b>	Vernieuwing Rijksportaal	In uitvoering	1-12-2019	31-12-2021	€ 8.380	€ 0
<b>BZK</b>	Beter Kenbaar	In uitvoering	1-8-2018	31-7-2021	€ 5.100	€ 4.500
<b>BZK</b>	Webarchivering Rijksoverheid	In uitvoering	5-8-2020	1-7-2021	€ 0	€ 0
<b>DEF</b>	Maritiem Operatiecentrum Kustwacht (MOC KW)	In uitvoering	1-1-2017	31-3-2026	€ 80.700	€ 20.650
<b>DEF</b>	IT-KMAR_IGO	In uitvoering	6-4-2016	1-4-2022	€ 50.510	€ 41.880
<b>DEF</b>	Midlife Update NAFIN Transport Netwerk (NTNv2)	In uitvoering	1-11-2019	1-7-2023	€ 30.410	€ 15.160
<b>DEF</b>	MLU BMS	In uitvoering	31-12-2020	31-3-2024	€ 26.570	€ 0
<b>DEF</b>	EKMS (cryptosleutelmanagement)	In uitvoering	1-9-2010	31-10-2022	€ 24.040	€ 13.390
<b>DEF</b>	Upgrade HGI&LGI infra op CZSK eenheden	In uitvoering	7-9-2020	31-8-2023	€ 20.880	€ 0
<b>DEF</b>	MDG EAM	In uitvoering	1-9-2020	12-7-2021	€ 16.470	€ 11.560
<b>DEF</b>	Delight	In uitvoering	3-11-2017	1-10-2021	€ 5.950	€ 1.280
<b>DEF</b>	Grensverleggende IT (GrIT)	In uitvoering	21-12-2015	31-12-2027	€ 0	€ 0
<b>EZK</b>	Maritiem Informatievoorziening Service Punt	In uitvoering	5-4-2017	31-12-2023	€ 70.640	€ 46.380
<b>EZK</b>	Phoenix+	In uitvoering	2-3-2017	31-12-2021	€ 41.070	€ 32.640
<b>EZK</b>	Kern Gezond	In uitvoering	31-12-2016	31-12-2022	€ 38.820	€ 28.300
<b>EZK</b>	Digi-AT	In uitvoering	1-3-2019	1-8-2021	€ 10.300	€ 8.700
<b>FIN</b>	Programma Regie Modernisering IV-landschap	In uitvoering	15-12-2014	31-12-2022	€ 235.900	€ 188.910
<b>FIN</b>	UCC-MASP	In uitvoering	10-7-2014	31-12-2025	€ 112.740	€ 37.660
<b>FIN</b>	Digitale Snelweg Douane	In uitvoering	1-10-2020	1-7-2025	€ 68.100	€ 0
<b>FIN</b>	Klantoptimalisatie schenk- en erfbelasting (KOS)	In uitvoering	17-4-2014	1-7-2022	€ 38.320	€ 27.780
<b>FIN</b>	Rationalisatie Auto	In uitvoering	22-11-2013	31-12-2022	€ 37.400	€ 27.140
<b>FIN</b>	Uitfaseren ETM	In uitvoering	1-7-2018	31-12-2022	€ 35.910	€ 22.580
<b>FIN</b>	EU BTW eCommerce	In uitvoering	1-10-2020	31-3-2023	€ 32.200	€ 4.200
<b>FIN</b>	Innen op Aangifte	In uitvoering	15-4-2016	31-12-2021	€ 20.020	€ 19.240
<b>FIN</b>	Automatic Exchange of Information (AEOI)	In uitvoering	1-11-2014	31-12-2021	€ 19.780	€ 17.320
<b>FIN</b>	Rationalisatie Auto BPM	In uitvoering	26-2-2016	31-12-2021	€ 15.400	€ 11.500
<b>FIN</b>	Robuust Betalingsverkeer	In uitvoering	1-9-2015	31-12-2021	€ 11.260	€ 10.400
<b>FIN</b>	UBO-Register	In uitvoering	1-8-2017	31-12-2021	€ 10.000	€ 8.370
<b>FIN</b>	Vernieuwing Werkgeversadministratie	In uitvoering	1-1-2020	31-12-2022	€ 9.200	€ 1.400
<b>FIN</b>	Stroomlijnen Rood Blauw (SRB)	In uitvoering	1-1-2017	31-12-2022	€ 8.380	€ 3.000
<b>FIN</b>	Schatkistbankieren	In uitvoering	13-7-2020	31-12-2021	€ 6.800	€ 0
<b>IenW</b>	European Rail Traffic Management System (ERTMS)	In uitvoering	9-6-2020	31-12-2029	€ 2.500.000	€ 207.300
<b>IenW</b>	Programma iCAS	In uitvoering	7-9-2016	1-7-2024	€ 173.860	€ 106.140
<b>IenW</b>	CHARM	In uitvoering	1-3-2011	30-10-2023	€ 123.400	€ 70.750
<b>IenW</b>	Vernieuwing SAP	In uitvoering	24-4-2020	31-12-2024	€ 44.700	€ 6.280

<b>IenW</b>	AIRBIM	In uitvoering	1-1-2019	31-12-2022	€ 35.430	€ 16.100
<b>IenW</b>	CivMiI Voice Communication System	In uitvoering	31-12-2016	31-12-2021	€ 25.000	€ 15.600
<b>IenW</b>	iWKS eerste tranche	In uitvoering	25-11-2019	1-10-2021	€ 15.800	€ 4.720
<b>IenW</b>	LUV VTS	In uitvoering	1-4-2015	31-12-2023	€ 13.000	€ 8.120
<b>IenW</b>	Centralised Base Luchtverkeersleiding Nederland	In uitvoering	5-9-2019	31-12-2022	€ 12.500	€ 4.000
<b>IenW</b>	RECAT-TBS	In uitvoering	1-9-2019	31-12-2021	€ 12.300	€ 8.700
<b>IenW</b>	Landelijk Meetnet Water (LMW2)	In uitvoering	5-10-2015	31-7-2021	€ 11.420	€ 11.080
<b>IenW</b>	Digitaliseren Strippenproces Torens (EFS)	In uitvoering	29-4-2016	10-3-2021	€ 11.100	€ 11.100
<b>IenW</b>	Outbound Planning	In uitvoering	22-1-2018	17-10-2021	€ 10.200	€ 4.700
<b>IenW</b>	Vervanging AAA computers	In uitvoering	5-1-2015	30-4-2021	€ 9.700	€ 9.700
<b>IenW</b>	Programma Beoordeling- en ontwerpinstrumentarium (BOI) 2023	In uitvoering	20-12-2019	31-12-2023	€ 7.400	€ 2.950
<b>IenW</b>	BES-W	Geannuleerd	1-5-2019	31-5-2021	€ 6.070	€ 6.070
<b>IenW</b>	Vervanging VDF	In uitvoering	7-8-2017	31-12-2022	€ 5.700	€ 800
<b>IenW</b>	Early Warning Centre (EWC)	In uitvoering	31-3-2020	31-12-2025	€ 1.110	€ 60
<b>IenW</b>	A16 Rotterdam	In uitvoering	14-11-2016	31-12-2024	€ 0	€ 0
<b>IenW</b>	A24 Blankenburgverbinding	In uitvoering	12-5-2016	31-12-2024	€ 0	€ 0
<b>IenW</b>	Afsluitdijk	In uitvoering	10-8-2015	31-12-2022	€ 0	€ 0
<b>IenW</b>	Modernisering Besturingssysteem Oosterscheldekering	In uitvoering	18-11-2019	1-3-2025	€ 0	€ 0
<b>IenW</b>	Modernisering Waarneeminfrastructuur (MWI)	In uitvoering	1-4-2020	1-1-2026	€ 0	€ 0
<b>IenW</b>	Nieuwe Sluis Terneuzen	In uitvoering	5-4-2017	31-12-2023	€ 0	€ 0
<b>IenW</b>	Renovatie eerste Heinenoordtunnel	In uitvoering	28-11-2018	12-2-2027	€ 0	€ 0
<b>IenW</b>	Renovatie Krammersluizen	In uitvoering	19-12-2018	31-12-2028	€ 0	€ 0
<b>IenW</b>	Zeetoeegang IJmuiden	In uitvoering	15-12-2015	25-1-2022	€ 0	€ 0
<b>IenW</b>	Zuidas Dok	In uitvoering	15-2-2017	31-12-2031	€ 0	€ 0
<b>IenW</b>	Zuidelijke Ringweg Groningen	In uitvoering	30-5-2015	21-9-2024	€ 0	€ 0
<b>JenV</b>	IVC	In uitvoering	16-6-2015	31-12-2021	€ 206.720	€ 152.270
<b>JenV</b>	Basis Voorziening Justitiabelen (BVJ)	In uitvoering	1-6-2012	30-6-2023	€ 70.990	€ 53.450
<b>JenV</b>	PVR-Winkeldiefstal	In uitvoering	1-1-2019	1-7-2021	€ 32.300	€ 21.500
<b>JenV</b>	Digitale Toegankelijkheid	In uitvoering	1-1-2020	1-7-2024	€ 23.880	€ 4.470
<b>JenV</b>	Zelfbediening Justitiabelen (ZBJ)	In uitvoering	1-7-2013	31-3-2021	€ 19.910	€ 19.840
<b>JenV</b>	Realisatie JBZ-systemen	In uitvoering	18-9-2020	31-3-2022	€ 10.120	€ 4.060
<b>JenV</b>	Digitaal Samenwerken & Infra upgrade (DSW)	In uitvoering	28-7-2016	31-12-2021	€ 10.000	€ 8.950
<b>JenV</b>	Consolidatie Document Management	In uitvoering	9-1-2017	18-5-2021	€ 9.850	€ 9.660
<b>JenV</b>	Transitie Kantoorautomatisering	In uitvoering	1-8-2017	31-3-2021	€ 8.400	€ 7.430
<b>JenV</b>	BGD	In uitvoering	19-7-2017	30-9-2021	€ 7.570	€ 6.270
<b>JenV</b>	WJSG - GPS	In uitvoering	1-1-2020	31-12-2022	€ 5.730	€ 2.230
<b>LNV</b>	VHS / Realtime Vervoersbewijs Dierlijke Meststoffen (rVDM)	In uitvoering	1-12-2020	1-5-2023	€ 21.020	€ 4.060
<b>LNV</b>	GLB23-27	In uitvoering	1-4-2021	31-12-2024	€ 17.600	€ 0
<b>LNV</b>	Programma Informatiehuishouding van de Toekomst (PIT)	In uitvoering	11-11-2019	30-9-2021	€ 8.870	€ 7.700
<b>OCW</b>	Doorontwikkelen BRON	In uitvoering	29-1-2015	31-12-2022	€ 115.150	€ 77.990
<b>OCW</b>	ICT werkplekdienstverlening OCW	In uitvoering	26-2-2018	1-9-2021	€ 37.160	€ 34.190
<b>OCW</b>	Moderniseren Examens	In uitvoering	1-1-2017	31-12-2024	€ 30.620	€ 12.430
<b>OCW</b>	Doorontwikkelen Applicatielandschap Bekostiging	In uitvoering	1-1-2019	31-12-2024	€ 25.260	€ 7.570
<b>OCW</b>	Vervangen Legacy Innen	In uitvoering	1-1-2020	31-12-2024	€ 13.220	€ 4.330
<b>OCW</b>	Moderniseren BAP	In uitvoering	1-1-2019	1-1-2024	€ 12.370	€ 5.100
<b>OCW</b>	Vervangen Legacy Toekennen	In uitvoering	1-1-2020	31-12-2024	€ 11.100	€ 220
<b>OCW</b>	Vervangen Java ontwikkelstraat CD1.0 naar Quattro CD2.0	In uitvoering	1-1-2017	31-12-2022	€ 8.720	€ 4.770
<b>SZW</b>	Verwerving Datacenter	In uitvoering	1-10-2016	28-2-2023	€ 84.030	€ 38.070
<b>SZW</b>	Vereenvoudiging beslagvrije voet	In uitvoering	19-12-2019	1-7-2021	€ 35.500	€ 0
<b>SZW</b>	EESSI - SVB	In uitvoering	29-1-2018	31-12-2021	€ 35.370	€ 23.760
<b>SZW</b>	Datafabriek	In uitvoering	14-1-2020	31-12-2023	€ 30.130	€ 13.870
<b>SZW</b>	STAP	In uitvoering	31-12-2020	1-4-2022	€ 14.620	€ 2.970
<b>SZW</b>	EESSI - UWV	In uitvoering	13-3-2018	30-6-2023	€ 13.850	€ 5.680
<b>SZW</b>	Veranderopgave Inburgering	In uitvoering	4-12-2020	1-1-2022	€ 13.410	€ 2.430

<b>SZW</b>	Herontwerp WW Klant	In uitvoering	14-1-2020	31-12-2021	€ 13.160	€ 10.700
<b>SZW</b>	Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer	In uitvoering	14-7-2020	1-1-2026	€ 10.150	€ 2.710
<b>SZW</b>	IB&P Sonar	In uitvoering	11-5-2021	31-12-2022	€ 8.930	€ 1.080
<b>SZW</b>	Toekomstvast Input Management	Afgerond	1-4-2017	2-3-2021	€ 8.510	€ 8.510
<b>SZW</b>	SMZ IV Optimalisatie Realisatie ZW	In uitvoering	20-4-2021	30-6-2022	€ 8.380	€ 830
<b>SZW</b>	Vereenvoudiging Wajong	In uitvoering	13-8-2019	31-12-2021	€ 8.190	€ 6.250
<b>SZW</b>	Digitalisering Werkprocessen Bezwaar & Beroep	In uitvoering	15-4-2014	30-6-2021	€ 7.990	€ 7.350
<b>SZW</b>	Basisplatform App Diensten	In uitvoering	24-7-2018	1-7-2021	€ 6.960	€ 6.390
<b>SZW</b>	VBS FIN	In uitvoering	30-7-2018	31-3-2022	€ 6.070	€ 4.260
<b>SZW</b>	E-Herkenning Overige Portalen	In uitvoering	1-9-2020	30-6-2022	€ 5.320	€ 950
<b>SZW</b>	1UBO-ZW	In uitvoering	28-7-2020	31-3-2022	€ 4.800	€ 1.990
<b>VWS</b>	Subsidieplatform DUS-I	In uitvoering	1-6-2018	1-4-2021	€ 5.940	€ 5.820
					<b>Totaal verwachte kosten</b>	<b>€ 5.702.500</b>
					<b>Totaal reeds uitgegeven</b>	<b>€ 2.056.070</b>